

Ο Πατροκοσμάς και ο Χριστιανικός Διαφωτισμός

[Ορθοδοξία](#) / [Θρησκευτική ζωή](#)

[Πρωτοπρεσβύτερος Θεμιστοκλής Μουρτζανός, Δρ. Θεολογίας](#)

Όσο κι αν δεν μας αρέσει, όσο κι αν από πολλές πλευρές ο εκκλησιαστικός λόγος λειτουργεί μόνο καταγγελτικά, ο κόσμος μας πορεύεται προς ατραπούς στις οποίες η πίστη και η παράδοσή μας περιθωριοποιούνται. Δεν είναι μόνο ο θόρυβος του politically correct ή η θέαση της θρησκευτικότητας ως ιδιωτικής υπόθεσης που δεν αφορά στον δημόσιο λόγο και τρόπο. Μπορεί να κρατιούνται στον δημόσιο βίο ορισμένα στοιχεία της σύνδεσης κράτους και εκκλησίας, ως ανάμνηση του παρελθόντος, όμως, ολοένα και περισσότερο, γίνεται εμφανές ότι η εκκλησία αρκείται στην διατήρηση της θέσης της στην κοινωνία ακολουθώντας, συχνά λαχανιασμένα και με πολλή γκρίνια, τις κρατικές επιταγές, χωρίς να έχει διάθεση να αρθρώσει λόγο σύγχρονο, ουσιαστικό, συνθετικό. Παλεύει σε μάχες χαρακωμάτων, ενώ οι πιστοί, σε ένα μεγάλο ποσοστό, έχουν αποδεχθεί ότι η ταυτότητα είναι και χριστιανική, αλλά όχι μόνο.

Υπάρχουν και εκείνοι που βρίσκονται σε σύγχυση. Από την μία λειτουργούν αρνητικά έναντι του κόσμου, χωρίς να παύουν να χρησιμοποιούν κάθε κοσμικό τρόπο, τον οποίο, κατά τα άλλα, καταγγέλλουν, και από την άλλη δεν αποφασίζουν να αποσυρθούν σε μία ζωή αναχωρητισμού, απλούστατα διότι δεν είναι η κλήση τους. Μία μειοψηφία προσπαθεί να διαλεχθεί με την ζωή, να κρατήσει κλίμα κοινοτισμού, να μην κλείσει την πόρτα της εκκλησίας και στον τελευταίο που θα ήθελε να βρει ένα σπίτι, όπου το «όχι» είναι απέναντι στην αμαρτία και δεν εκσφενδονίζεται αδιακρίτως και με φανατισμό έναντι του κόσμου και του πολιτισμού, στον οποίο ο Θεός έδωσε να ζούμε και αυτό λέει πολλά.

Και όλα αυτά σε ένα κλίμα δικαιωματισμού, το οποίο έχει μπει στο μεδούλι μας ως χριστιανών. Η εκκλησιοκεντρικότητα είναι άγνωστη κατάσταση. Κριτήριο της σχέσης μας με τον Θεό είναι το «εγώ» μας, η άποψή μας, ο τρόπος που εμείς ερμηνεύουμε την Γραφή και την παράδοση, η άρνηση της θεολογίας και ένας διαρκής φόβος που μας καθιστά μισαλλόδοξους και, την ίδια στιγμή, εύκολο στόχο συκοφάντησης της σύνολης εκκλησίας, αφού «τέτοιους πιστούς βγάζει». Καιρός για αναστοχασμό λοιπόν.

Χρειάζεται πρωτοπορία, χρειάζεται ένας διαφωτισμός χριστιανικός στον οποίο η

θύραθεν παιδεία θα συνδυαστεί με την παιδεία της αγάπης, της θυσίας, της προσφοράς, της αποδοχής του άλλου και της συγχώρησης. Έναν τέτοιο διαφωτισμό προσέφερε ο Πατροκοσμάς ο Αιτωλός (1714-1779). Καλόγερος στο Άγιον Όρος. Ασκητής. Δεν έμεινε όμως εκεί, διότι μέσα του είχε μια άλλη έγνοια. Ότι το Γένος χανόταν μέσα από τους εξισλαμισμούς, την αμάθεια, την συμφεροντολογία. Και με άδεια του Οικουμενικού Πατριαρχείου (εκκλησιοκεντρικότητα), βγαίνει στον κόσμο και γυρνά από χωριό σε χωριό, από πόλη σε πόλη στην υπόδουλη Ελλάδα και ζητά από τους ανθρώπους ψυχή, Χριστό, σχολεία. Οριοθετεί την πίστη. Δείχνει την αλλοτρίωση. Προτείνει όμως την κινητοποίηση όλων όσοι μπορούσαν να βοηθήσουν, ώστε τα ελληνόπουλα να μην χάσουν την συνείδηση της παράδοσης. Το σχολείο προφανώς δεν ήταν μόνο θρησκευτικά. Συνεχιστής των Τριών Ιεραρχών, ο διδάχος του Γένους δείχνει ότι η Εκκλησία δεν αρνείται την ζωή, της δίνει όμως ένα άλλο νόημα. Αυτό της σχέσης με τον Χριστό, που κάνει τον άνθρωπο λεβέντη και άρχοντα, δηλαδή ελεύθερο μέσα του. Κι έτσι έρχεται και η ελευθερία έξω μας. Η παιδεία της σχέσης νικά τον φόβο. Διότι είναι αγάπη. Όποιος το νιώθει, ας τον μιμηθεί!

themistoklismourtzanos.blogspot.com

<https://bit.ly/3Dkx3H0>